

Yeni Dünya Düzeninde

MÜLTECİ VE GÖÇ SORUNUNA GENEL BAKIŞ

Yıldırım GÜVEN
AFAD Uzmanı

GİRİŞ

Mülteci ve göç sorunu, ülke içi ve ülkeler arası büyük ölçekli insan hareketlerini ve bunun sonunda oluşan sosyal, ekonomik, politik ve insani etkileri ifade etmektedir. Bu sorun karmaşık ve çok yönlü bir olay olup, çeşitli sebeplerle gerçekleşir. Küresel göç hem göç eden bireyler hem de göç edilen ülkeler için çeşitli sorunlara yol açabilir ve ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel alanlarda etkiler yaratabilir.

Cenevre Sözleşmesi'ne göre mülteci kavramı, "ırkı, dini, milliyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulme uğramaktan haklı bir korku taşıyan ve bu sebeplerle vatandaş

olduğu ülkenin dışında bulunan, kendi ülkesinin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen kişi" olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım uluslararası hukukta mülteci haklarının korunmasını ve bu bireylerin güvenliğini sağlamayı amaçlamaktadır.

Birleşmiş Milletler'e (BM) göre sığınmacı, kendi ülkesindeki zulüm, savaş veya şiddetten kaçarak başka bir ülkeye sığınma talebinde bulunan, ancak bu talebi henüz sonuçlandırılmamış olan kişidir. Sığınmacılar uluslararası koruma arayışı içerisinde ve mülteci statüsü kazanıp kazanmayacakları, başvurularının incelenmesi sonucunda belirlenir.

Sığınmacıların durumu 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi buna bağlı 1967 Protokolü'nde ele alınmıştır. Bu bağlamda sığınmacılar, başvurularının değerlendirilmesi sürecinde uluslararası hukukun sağladığı belirli temel haklardan yararlanır. Bu süreçte, sığınmacılara geri gönderilmeme ilkesi gereği, geldikleri ülkeye zorla geri gönderilmeme güvencesi sağlanır.

Birleşmiş Milletler'e (BM) göre göçmen, yaşam koşullarını iyileştirmek, eğitim ve iş olanakları bulmak veya diğer kişisel sebeplerle kendi ülkesinin sınırlarını aşarak başka bir ülkeye yerleşen kişidir. BM, göçmen kavramını genel olarak, kendi isteğiyle ve zorlayıcı bir neden olmaksızın ülkesini terk eden kişiler için kullanır.

Göçmenler mültecilerden ve sığınmacılardan farklı olarak, savaş, zulüm veya şiddet gibi zorlayıcı nedenlerle ülkesini terk etmezler. Göçmenler, genellikle ekonomik, sosyal veya ailevi sebeplerle göç ederler. Dolayısıyla, göçmenlerin uluslararası hukuka göre özel bir koruma statüsü yoktur ve bulundukları ülkenin yasalarına tabidirler.

BM'nin Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından yapılan tanımlamada, göçmenler; ülke içinde veya dışında, geçici ya da kalıcı olarak, gönüllü ya da zorunlu şekilde yer değiştiren bireylerdir. Göçün temel motivasyonu, daha iyi yaşam koşulları arayışı veya sosyal bağları güçlendirme olabilir. Göçmenler, genellikle kendi ülkelerine geri dönme hakkına sahiptir ve ülkelerinin diplomatik koruması altındadır.

Mülteci ve göç sorunu karmaşık ve çok yönlü bir olay olup, çeşitli sebeplerle gerçekleşir. Küresel göç hem göç eden bireyler hem de göç edilen ülkeler için çeşitli sorunlara yol açabilir.

Bu sorunlar, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel alanlarda etkiler

yaratabilir. Göç büyük grupların bir yerden başka bir yere ve ülkelerarası hareketlerini ifade eder. Kitlesel göç hareketleri genellikle çatışma, ekonomik zorluklar ve diğer krizlerle ilişkilidir.

Savaşlar, kaos ve şiddet ortamları, iklim değişiklikleri, yangınlar ve doğal afetler, gıda, su krizleri ve pandemi ile oluşabilecek ekonomik kriz koşulları ve tedarik zincirlerinde yaşanabilecek kırılmalar milyonlarca insanın evlerini terk etmesine yol açabilmektedir.

Günümüzde ayrıca planlı göç veya mülteci mühendisliği terminolojisine de rastlanılmaktadır. Gizli bir savaş silahı olarak kullanılan planlı göç veya mülteci mühendisliği ile birden fazla konu amaçlanmaktadır.

Bunlar kısaca; bir devletin başka bir devletin politikasını istenilen yönde değiştirmesi için kasıtlı göç akımlarının yönlendirilmesi, göçmen ihracı ile ülkesindeki muhalif unsurlardan kurtulmak istenmesi, başka bir ülkeye beşinci kol faaliyeti için göçmen olarak casus gruplarının gönderilmesi veya tecrübeli terörist gruplarının değişik ülkelere sızmalarının sağlanması, ülke topraklarının ekonomik bir operasyonla el değiştirmesi için göç hareketinin toprak elde etmek için araç olarak kullanılması, kölelik düzeyinde ucuz iş gücü elde etmek, ulusal devletlerin kaynaklarının boşa harcanması için kontrollü kaos oluşturma, göç ve mülteci ile ulusal devletlerin milli kimlik ve birliğinin kaybedilmesinin tetiklenmesi gibi durumları sayabiliriz.

Toplumsal hayatta göçmen, sığınmacı ve mülteci kavramları birbirine karıştırılmakta genel olarak göçmen ifadesi kullanılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğine göre, dünya genelinde şu an için 80 milyondan

Mülteci ve göç sorunu karmaşık ve çok yönlü bir olay olup, çeşitli sebeplerle gerçekleşir. Küresel göç hem göç eden bireyler hem de göç edilen ülkeler için çeşitli sorunlara yol açabilir.

fazla insan zorla yerinden edilmiştir. Gelecekte bu sayının katlanarak daha da artabileceği öngörülmektedir. Hatta yapılan bazı araştırma ve çalışmalarda savaş, kaos, krizler, iklim değişikliğine bağlı gıda, su ve tedarik zincirlerin kırılması ve afetler nedeniyle 2040 yılına kadar küresel olarak en az 1,2 milyar insanın göçe sürükleneceği tahmin edilmektedir.

Oluşabilecek bir göç dalgasının varış noktası olarak gelişmiş batılı devletler olduğu gözlemlenmektedir. En çok tercih edilen ülkeler olarak başta ABD, Kanada ve Avrupa Birliği ülkeleri gelmektedir. Ancak bu göç yol güzergâhı üzerinde ülkemiz de bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere ülkemiz de dâhil birçok ülke, insan eliyle oluşturulacak iklim kaoslarının yanı sıra büyük depremler, kıtlıklar, savaşlar ile birlikte oluşacak modern kavimler göçünün tehdidi altındadır.

Son dönemde Türk dizileri sayesinde Başta Afrika ve Asya'daki birçok ülkede ülkemizin popülerliğinin gitgide arttığı gözlemlenmiştir. Başta ABD, Kanada ve Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere ülkemizin de içinde yer aldığı bu grup ülkeler, dar gelirli insanların yaşadığı coğrafyalarda bir cazibe merkezi olarak görülmeye başlamıştır.

Kuraklık, sel ve doğal afetler gibi iklim değişikliği nedeniyle yaşanabilir alanların daralması göçü tetikler.

1. GÖÇ HAREKETİNİN SEBEPLERİ

Göç sorununun başlıca faktörlerinden biri ekonomik diğeri ise güvenlik kökenlidir.

Zor koşullar sonucu işsiz ve yoksulluk içinde olan insanlar daha iyi yaşam standartları yakalamak ve yeni iş fırsatları aramak için son çare olarak göç yollarına düşmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki iş olanakları ve yaşam koşulları, düşük ücretli çalışan yoksul insanlara cezbedici gelmektedir.

Toplumların içinde bulunduğu ülkedeki rejim değişiklikleri, siyasi baskılar ve zulüm nedeniyle insanlar güvenli bir sığınak arar. Etnik veya dini gruplara yönelik zulüm ve ayrımcılığa uğramak insanların doğdukları coğrafyadan uzaklaşmasına neden olmaktadır.

Siyasi ve güvenlik sorunları da insanların göç etmesini ve sonucunda mülteci ve sığınmacı konumunda olmasını etkileyen unsurların başında gelmektedir. Savaşlar, iç çatışmalar ve terör eylemleri göçün en önemli sebeplerindendir.

Özellikle çatışma bölgelerinden kaçan halk kendini güvende hissedeceği bölgeye ve ülkeye gitmek istemektedir.

Kuraklık, sel ve doğal afetler gibi iklim değişikliği nedeniyle yaşanabilir alanların daralması göçü tetikler. İklim değişikliğinin etkisiyle artan sı-

caklıklar ve oluşan kuraklıklar, dünya genelinde orman yangınlarının şiddetini ve sıklığını artırmış, doğal ekosistemleri, insan yaşamını ve oluşturduğu ekonomik yapıları tehdit eder hale gelmiştir.

İklim değişikliği nedeniyle anormal hava olayları artmakta, kuraklık ve sel gibi sorunlar çoğalmakta ve bu durum temiz su kaynaklarını doğrudan etkilemektedir. Meydana gelen kuraklıklar, tarımsal üretimi sınırlamakta ve suya olan talebi daha da artırmaktadır. Bu durum, içme suyu ve tarımsal sulama için su bulma konusunda büyük zorluklar yaratmaktadır.

Afrika'daki kuraklıklar, kıtanın tarımsal üretimini önemli ölçüde azaltmış ve milyonlarca insanı açlık riskiyle karşı karşıya bırakmıştır. Su sıkıntısının en yoğun yaşandığı bölgeler arasında Orta Doğu, Kuzey ve Orta Afrika bölgeleri olup, bu sorun bölgesel çatışmaların daha da artmasına sebep olmaktadır. Güney Asya ülkeleri, iklim değişikliği nedeniyle artan seller ve su baskınları yüzünden tarımsal alanlarını kaybetmektedir.

Dünya genelinde artan nüfus, iklim değişikliği ve su krizleri gibi sorunlar, tarımsal üretimi doğrudan etkileyerek gıda arzında ciddi sıkıntılara neden olmaktadır.

Tarımsal ürünlerin yetiştirildiği bölgelerdeki iklim koşulları değiştikçe, bu ürünlerin üretimi daha maliyetli ve zor hale gelmektedir. Üretim yetersizliği ve maliyetlerin artması sonucu çaresiz kalan insanlar daha iyi koşullar aramaya başlamaktadır.

Günümüz dünyasında pandemi, doğal afetler, kaos, savaş ve siyasi krizler yüzünden, tedarik zincirleri kırılmaya başlamış, oluşan ekonomik bozulma ve zararların boyutları da göçlerin artmasına neden olmaktadır. Pandemiler, toplum sağlığına doğrudan zarar vermekle kalmaz, aynı zamanda ekonomik ve sosyal sistemleri de

çökertme kapasitesine sahiptir. Üretim tesislerinin kapanması, iş gücü kayıpları ve uluslararası taşımacılıkta yaşanan sorunlar, başta tıbbi malzemeler olmak üzere birçok alanda ürün kıtlığına neden olmuştur.

2020 yılında hızla yayılan korona virüs salgını dünya genelinde milyonlarca insanın hayatını etkiledi. Ülkelerin sağlık sistemleri aşırı yük altında kaldı. Birçok ülke sınırlarını kapatmak ve karantina uygulamak zorunda kaldı. Kapanmalardan dolayı uluslararası ticaret durma noktasına geldi ve küresel ekonomi derin bir durgunluğa sürüklendi.

Göçü tetikleyen diğer bir faktör de ailevi ve sosyal bağlar nedeniyle aile bireyleri veya toplulukların bir araya gelebilmek için başka bir ülkeye göçmeleridir.

Bir diğer göç etmeni de ülkelerindeki eğitim ve sağlık hizmetlerinde kalitenin düşüklüğü ve bu hizmetlere erişim sorunu nedeniyle daha iyi bir eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim için insanlar göç etmektedir.

2. GÖÇ HAREKETİ SONUCU YAŞANAN SORUNLAR

Savaş, zulüm, işkence veya insan hakları ihlalleri, iklim değişikliği veya daha iyi hayat şartlarını bulma umudu gibi sebeplerle ülkesini terk eden kişilerin sığındıkları ülkelerde ve kendi iç dünyalarında çeşitli zorluklarla karşılaşılır.

Göçler genellikle kırsaldan büyük şehirlere olmaktadır. Göçmenler ve mülteciler bulundukları ülkede öncelikle ekonomik ve sosyal sorunlara neden olurlar. Mülteci ve göçmenlerin iş gücüne katılması, yerel iş gücü ile rekabeti artırabilir. Bulundukları ülkede ve bölgede işsizliği tetikler ve rekabeti artırır.

Göç hareketleri sonucu gelen mültecilerin yerlerinin ve kişisel bilgi-

lerin düzenli tutulması, kontrolü ve takip edilmesi önem arz eden bir gerekliliktir. Bu konuda veri tabanı ve izleme sistemi kurulması faydalı olacaktır. Büyükşehirlerde mülteci ve göçmenlerin kontrolü oldukça zordur. Bu kişilerin bir yerden bir yere kontrolsüz giriş çıkış yapmaları çok çeşitli sıkıntıları da beraberinde getirecektir.

Ülkenin vatandaşlarından kesilen vergilerin o ülke vatandaşlarına verilen hizmetlere harcanması yanında bir de mülteci ve göçmenlere eğitim, sağlık hizmetleri ve sosyal yardımlar ile hizmet verilmesinden dolayı kamu maliyesine binen yükün artışı görülmektedir.

Hangi ülke olursa olsun göç için gelenlerin kayıt altına alınmaması, asgari ücretten az düşük ücretle çalıştırması, çalışma barışını bozacak ve vergi kayıplarına neden olacaktır.

Mülteciler ve göçmenler bulundukları yerdeki kültürel ve sosyal anlamda uyumsuzluklarından dolayı çeşitli sorunlara neden olabilirler. Kültürel farklılıklar ve dil engelleri toplumsal anlaşmazlıkların artmasına ve gerilimlere yol açabilir.

Göçmenlerin bulundukları topluma uyum sağlamaları zor olabilir, bu da sosyal uyumsuzluklara ve gettolar oluşturmalarına neden olabilir. Mültecilerin bulundukları toplumlara uyum ve bütünleşme süreci oldukça zorlu bir süreçtir. Başta dil, din, ırk, mezhep ve kültürel farklılık bu engeli bir kat daha etkiler.

Göçmenlerin evraklarındaki eksiklik ve uyumsuzluk hukuki ve yönetsel sorunları da beraberinde getirecektir. Sığınmacı ve Mülteci olarak gelen kişilerdeki evlilik, nüfus kayıtları, diploma gibi resmi belge eksikliği, uyum ve denklik açısından sosyal ve ekonomik haklara erişimde sıkıntılar yaşatacaktır.

Belli bir altyapı ve nüfus büyüklüğüne sahip bir bölgeye gelecek ani nüfus artışı sonucu yoğun göçün yaşandığı bölgelerde çevresel ve altyapı sorunları kendiliğinden oluşacaktır. Ani göçün yaşadığı bölgelerde altyapı üzerindeki baskı artabilir, bu da hizmetlerin kalitesini etkileyebilir. Alt yapıya binen yük artacağından elektrik, su, kanalizasyon, çevre temizliği, hijyen ve sağlık hizmetlerinde sorunlar yaşanmasına neden olacaktır.

Göçün yoğun olduğu bölgelerdeki gayrimenkul ve kira fiyatlarındaki artışlar ekonomik dengelerin ani değişmesine ve toplumsal rahatsızlıklara neden olacaktır.

Göçler ülkelerin, şehirlerin ve mahallelerin demografik ve sosyal yapılarında ani değişikliğe sebep olur. Kültürel farklar ve ekonomik rekabet sosyal gerilimlere yol açabilir. Bu durum politik tartışmalara ve kamuoyu tepkilerine yol açabilir. Zamanla toplumsal patlamalara ve çatışmalara dönüşme riskini de beraberinde getirmektedir.

Bizim gibi dünyanın merkezi konumundaki bir ülkede toplumsal çatışma riskinin patlamasını bekleyen dış ve iç güçlerin de pusuda beklediğini unutmamak gerekir.

3. ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Dünya genelinde siyasi istikrar ve güvenlik sağlamak için uluslararası işbirlikleri ve barış süreçleri desteklenmelidir. Uluslararası kuruluşlar, kriz bölgelerine yardım ve desteklerini daha efektif sunmalıdır.

İç çatışma, kaos ve kargaşa çıkmasının ana sebeplerinden biri gücü üstün tutan dünya üzerindeki söz sahibi ülkelerin diğer ülkeler üzerinde uyguladıkları politika ve yöntemler sonucu o ülkelerdeki kontrollü kaosu desteklemesi nedeniyle olmaktadır.

Bazı devletlerin kendi menfaati için diğer ülkeler aleyhine planlı göç veya mülteci mühendisliği yapmalarından vazgeçmeleri gerekir.

Mülteci ve göç konusundaki sorunlara kesin çözüm için başta uluslararası istikrar ve güvenliğin tüm dünyada adil ve eşit olarak sağlanacağı yeni bir mekanizmanın oluşturulması gerekmektedir.

Dünya genelinde adalet ve güveni sağlamaya yönelik uluslararası barış

misyonunu uygulayacak caydırıcılığı yüksek yeni bir barış gücünün oluşturulması gerekmektedir. Bu oluşum sayesinde çatışma ve gerilimin oluşması engellenebilecektir.

Böyle bir mekanizmanın bir an önce kurulabilmesi için insanlığın ortak vicdanının harekete geçirilmesi, herkesin kendi hükümetleri üzerinde baskı yapmalarının sağlanması için uluslararası sivil toplum kuruluşlarının ortak hareket ettirilmesi gerekmektedir.

Dünyada herkesin insan gibi huzur ve barış içinde yaşayacağı bir uluslararası düzen oluşturulmaz ise insanlık her zaman mülteci ve göç sorunları ile uğraşmak zorunda kalacaktır.

Rejim değişikliklerinde ve siyasi baskılarda insan haklarının korunması için insan haklarını korumak için güvenli ortamlar sağlanmalıdır.

Üzülerek söylemek gerekir ise yeni dünya sisteminde **fakire ekmek yok ise zengin ülkelere de huzur yok** anlayışının hâkim olduğu görülmektedir.

Daha adil ve yaşanabilir bir dünya için yeni bir mekanizmanın hayata geçmesi kısa vadede mümkün görülmediğinden diğer çözüm yolları ile bu sorunlara çare aramak zorunda kalmamız gerekmektedir.

Göç ve mülteci sorununu engellemek için az gelişmiş ülkelerde barış içinde sürdürülebilir ekonomik kalkınma ve istihdam yaratma ile yoksulluk ve işsizlikle mücadele etmek önemlidir.

Göç politikalarında uluslararası standartlar ve iş birlikleri oluşturularak, daha fazla uluslararası kaynak temin ederek mülteci ve göçmenlerin haklarının korunması sağlanabilir. Uluslararası göç politikalarını koordine ederek, göçmenlerin ve mültecilerin haklarını koruyan etkili stratejiler geliştirilmelidir.

Göç kabul eden ülkenin önceden belirlenmiş çerçevesi çizilmiş bir mülteci ve göç politikasının ve standartlarının bulunması gereklidir. Önceden belirlenmiş olan göç politikaları ve standartları ani gelişen göç ve mülteci olayları karşısında daha sistematik tedbirler almasına yardım edecektir.

Ani gelişen göç, sığınmacı ve mülteci olaylarında öncelikle kontrollü göç ve mülteci kabulünün yapılması esas kabul edilmeli, acil durumlarda sınır bölgelerinde kamplar dışında hiçbir bölgeye yoğun göç girişi olması kesinlikle önlenmelidir.

Ülke içine alınmadan güvenli tampon bölgelerde kamplar oluşturularak gelenlerin oryantasyona tabii tutulmaları gerekmektedir.

Teknik yeterliliği, mesleki ve deneyimi olan kişiler ve bunların ailelerinin yerleşim yerlerine girişleri ve toplumla entegrasyonunun önü kontrollü olarak açılmalıdır. 18-35 yaşlarında genç ve mesleki vasfı olmayan vasıfsız kişiler kamplar dışında yerleşim alanlarına sokulması önlenmelidir.

Sığınmacıların, Mültecilerin ve Göçmenlerin bulundukları ülkeye uyum sağlamalarına yardımcı olacak politikalar geliştirmek önemlidir. Mülteci, sığınmacı ve göçmenlerin sosyal uyumlarını desteklemek amacıyla dil, mesleki edindirme kursları ile o ülkenin kültürel eğitimlerin verildiği ve toplumsal katılım fırsatları sunan programlar oluşturulmalıdır.

Bulundukları ülkede göçmenlerin iş gücüne etkin bir şekilde katılmalarını sağlamak ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarına göre mesleki eğitim programları ve iş bulma destekleri sağlanmalıdır.

Ülke içindeki küçük ve orta ölçekli işletmelere bu manada destek vererek ekonomik büyümeyi teşvik

edilmelidir. Ülke içindeki toplumsal dengeleri bozmadan mülteciler için iş fırsatları yaratılmalıdır.

Veri tabanı ve izleme sistemleri ile gelenlerin kayıt altına alınması gerekmektedir. Göçmen ve mültecilerden ticaret ile uğraşanların veya çalışanların vergi kaçığına neden olmaması için caydırıcı cezalar ve tedbirler getirilmeli, gerekli önlem ve takipler yapılmalıdır.

Kamu hizmetleri ve sosyal yardımların yönetimini optimize etmek için kaynakların daha verimli kullanılmasına yönelik stratejiler geliştirilmelidir.

Psikososyal destek, sağlık hizmetleri ve hukuki yardım gibi sosyal destek programları oluşturulmalıdır.

Göçmenlere karşı ön yargı ve yanlış anlamaları azaltmak için toplumsal farkındalık ve eğitim kampanyaları düzenlenebilir.

Göçmenlerin hukuki statülerini netleştirmek ve temel haklarını korumak için etkili göç politikaları ve düzenlemeler geliştirilmelidir.

Göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde altyapı yatırımları ve iyileştirme projeleri gerçekleştirilmeli, kamu hizmetlerin kalitesinin artırılması sağlanmalıdır.

Ani ve yoğun nüfus artışı, doğal kaynakların daha hızlı tükenmesine ve çevrenin daha hızlı bozulmasına neden olabilir. Öncelikli olarak mülteci ve göç eden kişilerin kendi ülkelerine dönüşleri teşvik edilmelidir.

Ülkenin kendi dinamikleri doğrultusunda yerleşim yerlerinde mülteci nüfusunun sınırlandırılması gereklidir. Mülteci sorunun adil bir şekilde yönetilmesi ve entegrasyon sürecinin etkili bir şekilde yürütülmesi önemlidir.

Entegrasyonu ve uyumunu sağlamış nitelikli doktor, bilim adamı, iş adamlarına, mühendis ve teknik

personele vatandaşlık imkânlarını kolaylaştırmak bulundukları ülkeye daha fazla ekonomik katkı sağlayacaktır.

Göçmenlerden ve sığınmacılardan bulundukları ülkeye ekonomik katkı ve katma değer katan, entegrasyonunu sağlamış bireylere 3 ile 5 yıllık bir gözetim süresi sonucunda yapılacak sözlü ve yazılı sınav ile vatandaşlık verilmesinin önü açılmalıdır.

Entegrasyonunu sağlamamış kişilere ülkede vatandaş olmaları zorlaştırılmalı, teşviklerden mahrum kalmaları sağlanmalı, sorun çıkaran suça karışmış kişiler derhal ülkeden sınır dışı edilmelidir.

Belli bir süre sonunda entegrasyonunu tamamlayamamış bir meslek ve işte çalışmayan ıssız olan ve çalıştığını belgelemeyen genç mülteci ve göçmenler ülkeden hemen sınır dışı edilmelidir.

Ülkede kaldıkları bir yılın sonunda sigortalı bir işte çalışmayan ve sosyal güvencesi olmayan göçmen ve mültecilerden acil ve hayati durumlar hariç sağlık ve tedavi giderleri için ücret alınmalıdır. Genel sağlık sigortası primi yatırınlara bu hizmetler ücretsiz sağlanmalıdır.

Göçmen ve mülteci gelme ihtimali olan az gelişmiş ülkelere temel gıda üretimlerini kendilerinin yapacakları ekosistemler için aynı ve mali destek sağlanmalıdır.

Az gelişmiş ülkelere yenilebilir enerji kaynakları (güneş ve rüzgâr vb.) için, ormanların korunması ve ağaçlandırma için, sürdürülebilir tarım uygulamaları için o ülkenin yerel yönetimlerine destek verilmeli ve teşvik edilmelidir.

Bu ülkelerde sürdürülebilir su yönetimi ile su tasarrufu teknolojilerinin kullanılması, atık suların geri dönüştürülmesi, su kaynaklarının

korunması ve tarımsal sulama sistemlerinin modernize edilmesi gerekmektedir.

Göç ve mülteci potansiyeli olan bu ülkelerde iklim dostu tarım yöntemlerinin yaygınlaştırılması ve su verimliliği sağlayan sulama teknolojilerinin kullanılması sürdürülebilir tarım uygulamaları açısından çok önemlidir. Buralarda üretim, dağıtım ve tüketim aşamalarında gıda israfını azaltan stratejilerin uygulanması teşvik edilmelidir. Tedarik zincirlerinin daha dirençli hale getirilmesi ve gıda arzındaki kesintilerin önlenmesi için bu ülkelerin gıda depolama ve dağıtım sistemleri güçlendirilmelidir.

Bu toplumlarda yeterli ve güvenli gıdaya erişimin sağlanması, çıkması muhtemel kaos ve kargaşanın önlenmesi için çok önemlidir.

Bu ülkelerde çevresel etkileri azaltmak için sürdürülebilir şehir planlaması ve doğal kaynakların korunmasına yönelik stratejiler teşvik edilmelidir. Çevresel kaynakların sürdürülebilir şekilde yönetilmesi, göç hareketlerini azaltabilir.

Su kaynaklarının sınır ötesi kullanımında çatışma ortamlarının oluşmaması için adil ve dengeli uluslararası su işbirliği anlaşmalarının yapılması desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.

Az gelişmiş ülkelerde kritik temel gıda ürünlerinin yerel olarak üretilmesi sağlanmalı, dışa bağımlılık azaltılmalı ve o ülkenin yerel üretim kapasitesi artırılmalıdır. Tedarikçi ülkeler ve üretim noktaları arasında çeşitlilik sağlanmalı ve oluşması muhtemel krizlere karşı dayanıklılık artırılmalıdır. Tedarik zincirlerinin izlenebilirliğini artırmak için dijital teknolojiler ve otomasyon daha fazla kullanılmalıdır.

Göç ve mülteci potansiyeli olan toplumlara eğitim yatırımları yapmak ve eğitim bursları vermek yetişmiş insan gücü oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bu ülkelerde sağlık yatırımları yaparak ve sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi için insani ve teknik yardım yapılarak kendilerine yeterli hale gelmeleri teşvik edilmelidir.

Bu toplumların afetlere karşı hazırlıklı olmaları ve kriz yönetim kapasitelerini artırmak için teknik yardım desteği sağlanmalıdır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Göç ve mülteci sorunu, küresel ölçekte ele alınması gereken karmaşık meselelerdir. Etkili çözümler geliştirmek için uluslararası iş birliği, kapsamlı politika geliştirme ve insan odaklı yaklaşımlar kritik öneme sahiptir. Hem göçmenlerin hem de yerel toplulukların ihtiyaçlarını gözetken ve sürdürülebilir çözümler sunan bir yaklaşım, bu zorluklarla başa çıkmada etkili olabilir.

Küresel göç, karmaşık ve çok boyutlu sorunlar yaratabilir, ancak bu sorunlarla başa çıkmak için çeşitli stratejiler ve politikalar geliştirilmelidir. Hem yerel hem de uluslararası düzeyde iş birliği, göçmenlerin ve ev sahibi toplumların ihtiyaçlarını karşılamak için etkili çözümler geliştirilmesine yardımcı olabilir. Bu süreçte empati, anlayış ve sürdürülebilirlik ön planda tutulmalıdır.

Küresel göç, hem bireyler hem de ülkeler için çeşitli zorluklar ve fırsatlar sunar. Göçün sebeplerine yönelik kapsamlı ve bütüncül çözümler geliştirmek, bu karmaşık sorunun üstesinden gelmek için kritik öneme sahiptir. Hem ulusal hem de uluslararası düzeyde işbirliği ve politika geliştirme çabaları bu sürecin daha sürdürülebilir ve adil bir şekilde yönetilmesine yardımcı olabilir.

Özellikle iklim değişikliği kaynaklı göçler, giderek büyüyen bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuraklık, deniz seviyesinin yükselmesi, su kaynaklarının tükenmesi ve tarımsal verimin azalması, milyonlarca insanı yerlerinden etmeye başlamıştır. Kitlesel göçler, yalnızca göç eden nüfuslar için değil, bu nüfusları kabul eden ülkeler için de büyük sosyal, ekonomik ve siyasi riskler oluşturmaktadır.

İklim değişikliği, doğal kaynakların tükenmesi ve çevresel koşulların kötüleşmesi nedeniyle göçün başlıca nedenlerinden biridir. Özellikle tarıma dayalı ekonomilerde yaşayan insanlar, su kaynaklarının azalması ve gıda üretimindeki yetersizlikler, tedarik zincirlerindeki kırılma ve aksamalar nedeniyle göç etmek zorunda kalmaktadır. İklim değişikliği ve buna bağlı yan etkiler nedeniyle önümüzdeki yıllarda Güney Amerika, Güney Asya, Orta Doğu ve Afrika'dan kitlesel göçlerin artması beklenmektedir.

Mülteci krizlerine çözüm bulmak için küresel çapta iş birliği ve sorumluluk paylaşımı yapılmalı ve uluslararası iş birlikleri güçlendirilmelidir.

Önümüzdeki dönemde göç ve mülteci sorunları giderek artacak ve bu

sorun daha da büyüyecektir. Yeni bir dünya düzeninin kurulmasına çalışıldığı önümüzdeki dönemde yeni bir kavimler göçü ile karşı karşıya kalacağımız öngörülmektedir.

Bu mülteci ve göç krizine karşı alternatif yeni politika ve yaklaşımlar benimsemek zorundayız. Önümüzdeki dönemde mevcut göç sorunlarının artarak devam edeceği görülmektedir.

Ülkemiz kontrollü mülteci ve göç kabulü için uygulamadaki Turkuaz kart uygulamasına yeni bir anlayışla ele almalı ve daha da geliştirmelidir. Mesleki düzeyi, deneyimi bulunan teknik personele, uluslararası kabul görmüş çalışmaları bulunan, ülkemize bilim, sanayi, sağlık ve teknoloji anlamında ekonomimize ve istihdamımıza katkı sağlayacak kişilere ve bunların aile üyelerine ülkeye giriş için yeni anlayışla geliştirilecek olan Turkuaz kart kapsamlı şekilde uygulanmalıdır.

Göçmenlerin kabul edildikleri toplumlara entegre olmasını sağlamak için daha kapsamlı uyum politikaları geliştirilmelidir. Her türlü verisi kayıt altına alınan Turkuaz kart sahibi bu kişiler 3-5 yıllık bir süreç sonunda uyum sağlamaları halinde, yazılı ve

sözlü sınav aşamasından geçirilerek vatandaşlığa alınmasının yolu açılmalıdır.

Özellikle iklim değişikliği nedeniyle yerlerinden olacak nüfuslar için ıklime bağlı göçe hazırlık için erken uyarı sistemleri, yeniden yerleşim planları ve yardım programları oluşturulmalıdır.

Pandemi, iklim değişikliği, orman yangınları, hava kirliliği, su kaynaklarının azalması, gıda üretimindeki yetersizlikler, tedarik zincirlerinin kırılması, ekonomik buhranlar, mülteci ve göç krizleri gibi küresel sorunlar, önümüzdeki dönemde dünyanın karşılaştacağı sıkıntılar arasında yer almaktadır.

Bu sorunlarla başa çıkmak için uluslararası iş birliği, bilimsel gelişmeler ve sürdürülebilir politikalar hayati önem taşımaktadır. Toplamlar, bu krizlere karşı daha dirençli hale gelmek için küresel ve yerel düzeyde önlemler almalı ve uzun vadeli stratejiler ve planlar geliştirilmelidir.

Dileğimiz tüm insanların karnı tok sırtı pek bir şekilde kardeşçe, sağlık, huzur, refah içinde bir dünyada yaşaması ve kimsenin zorunluluk sebebiyle ülkesinden evinden ayrı kalmamasıdır.

KAYNAKÇA

- Akalın, H. (2017). Göç ve güvenlik: Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik stratejik yaklaşımları. Güvenlik Stratejileri Dergisi.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), "1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolü," erişim tarihi: UNHCR Resmi Web Sitesi.
- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, "Göç ve Mülteci Konularında Küresel İlkeler," BM Genel Kurulu Kararları ve Raporları, erişim tarihi: BM Resmi Web Sitesi.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Örgütü (IOM), "Göç ve Göçmen Tanımı," erişim tarihi: IOM Resmi Web Sitesi.

Dodanlı, O. (2024). Afet ve iklim kaynaklı göç ve Türkiye'de iklim mülteciliği sorunu. İdarecinin Sesi Dergisi, 219, Mayıs-Haziran.

Göç Araştırmaları Vakfı. (2021). Türkiye'de mülteci politikaları ve entegrasyon. GAV Yayınları.

Hacıosmanoğlu E. (2023). Kasem. Hayykitap.

İçduygu, A., & Aksel, D. (2019). Türkiye'de göç yönetimi ve mülteci politikaları:

Güncel eğilimler ve geleceğe dair öngörüler. Göç Araştırmaları Dergisi.

İçişleri Bakanlığı. (2019). Göç ve mülteciler üzerine Türkiye'deki mevcut durum ve politikalar.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2020). Türkiye'de göç ve mülteciler. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.

Kara, M. (2021). Türkiye'de iklim mülteciliği ve göç yönetimi. İklim ve Çevre Araştırmaları Dergisi.

Kirişçi, K., & Karaca, S. (2020). Türkiye'nin mülteci politikası ve Avrupa Birliği ile işbirliği. SETA Yayınları.